

Stortingets finanskommité
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 12. oktober 2016

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2016-2017: Statsbudsjettet

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.850 medlemsbedrifter med cirka 47.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen sendt 6. oktober 2016, og vedlegger her vårt skriftlige innspill. For en digital versjon av dette høringsbrevet: <https://www.abelia.no/SB2017Finans>

Hovedoppgave: Flere arbeidsplasser i næringslivet

Norge har den største offentlige sektoren i OECD-området. Hver tredje sysselsatte jobber i offentlig sektor, og NRK viser til at 76,1 prosent av jobbene som er skapt i denne stortingsperioden er i offentlig sektor¹. I tillegg har Norge i flere år hatt kraftig utgiftsøkning på statsbudsjettene.

Dette er ikke bærekraftig over tid og Abelia har derfor valgt å gi innspill på hvordan veksten i offentlig sektor kan reduseres, og hvordan vi kan omstille oss gjennom digitalisering og et bedre samspill mellom offentlig og privat sektor.

I tillegg må det legges til rette for utvikling av nye virksomheter og næringer med eksportpotensial. Abelia mener regjeringens satsing på kunnskap og vekstfremmende skatteendringer er en god begynnelse.

Stortinget må effektivisere offentlig sektor

Det mest sentrale tallet i Nasjonalbudsjettet er 1 500 milliarder kroner. Det er tallet for de samlede driftsutgifter. Det utgjør cirka 60 prosent av bruttonasjonalprodukt (BNP). Det er markert høyere enn i andre land. Det *avgjørende* spørsmålet for Finanskomiteen er hvordan vi kan få en slankere og mer effektiv offentlig sektor, samtidig som vi må satse på et vekstkraftig næringsliv.

Hvordan stater utøver sine ulike roller, og anskaffer produkter og tjenester, har stor betydning for verdiskaping. Når markedet utvikler løsninger, tjenester og produkter for det offentlige har aktørene et marked i andre potensielle kunder, ikke minst internasjonalt. Når staten utvikler løsningene selv, er det ikke for å selge til andre, og det vil derfor ikke gi eksportinntekter. Derfor bidrar en IKT-utvikler og en forsker i det næringslivet på en annen måte enn om de gjør samme jobb i det offentlige. I den omstillingen vi er inne i må staten være medspiller, og ikke motspiller, til markedet.

¹ NRKs utregning på bakgrunn av tall fra SSBs nasjonalregnskap. Lest 4. oktober. <https://www.nrk.no/norge/her-er-jobb-tallene-som-ryster-erna-1.13124102>

Abelia er fornøyd med at regjeringen har etablert en arbeidsgruppe² som skal se på tiltak for konkurransen på like vilkår mellom offentlig og privat sektor. Arbeidsgruppen skal først levere sin rapport i januar 2018, men Abelia mener det flere tiltak vi kan se på allerede nå. For eksempel bør Stortinget be regjeringen instruere alle underliggende statlige virksomheter til å gjennomgå sine oppgaver og vurdere potensialet for å fristille virksomhet helt eller delvis.

Vi anbefaler etatene å bruke sin egen veileder "Fra stat til marked – Veileder om utskilling av virksomhet fra staten"³ som prosessverktøy. IKT-utvikling, forskning og rådgivningsvirksomhet er områder som staten særlig bør vurdere å overlate til markedet. For å få en mer hensiktsmessig samhandling mellom privat og offentlig sysselsetting bør man gjøre en tydeligere prioritering av oppgaver, redusere omfanget av prosesser og øke bruken av IKT.

I budsjettet for 2016 innførte regjeringen for første gang en avbyråkratiseringsreform. Nasjonalbudsjettet stadfester at gevinstrealisering for 2016 er på 1,7 milliarder kroner. Abelia mener reformen er et godt og riktig grep for effektivisering. For 2017 legger regjeringen opp til en videreføring med 0,5 prosent. For å gi reelle insentiver til langsiktig omstilling, mener Abelia dette bør heves til 1,5 prosent.

For å sikre bærekraftige budsjetter ber Abelia Stortinget prioritere:

- At alle statlige virksomheter gis i oppdrag å utrede om fristilling/utskilling av hele eller deler av deres underliggende etater kan gi bedre tjenester og øke samfunnets samlede produktivitet. IKT-utvikling, forskning og rådgivning er særskilte oppgaver som vurderes for fristilling.
- En økning i avbyråkratiseringskuttet fra 0,5 prosent til 1,5 prosent. Utgiftsområder som fremmer næringsutvikling og FoU må skjermes.

Stortinget må investere i vekstfremmende tiltak

For å sikre den norske velferden i fremtiden må Norge investere i riktige tiltak som bidrar til å utvikle vekstbedrifter. Klarer vi å omstille offentlig sektor, samt satse på nye bedrifter, vil kostnadsbesparelsene og flere økte inntekter medføre at vi har et bedre økonomisk handlingsrom for fremtidige generasjoner.

Skatte- og avgiftspolitikken er en viktig start, og Abelia mener det er bra at regjeringen følger opp skatteforliket og senker **selskapskatten til 24 prosent**.

Abelia er skuffet over at regjeringen ikke prioriterer **et nytt skatteinsentiv for langsiktige investeringer** i oppstartsselskaper, slik det skisseres i et anmodningsvedtak i Stortingets

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-bedre-konkurransen/id2503853/>

³ https://www.difi.no/sites/difino/files/fra-stat-til-marked-veileder-om-utskilling-av-virksomhet-fra-staten_1.pdf

budsjettforlik for statsbudsjett 2016.⁴ Et riktig skatteinsentiv kan redusere formuesskattens negative effekter på kapitaltilgang, samt bidra til å øke investeringsviljen og veksttakten i nyetablerte bedrifter. Dette vil være et godt virkemiddel for omstilling.

Sammen med Venturekapitalforeningen (NVCA) har Abelia utredet en ordning som unngår de problemene som skisseres i svaret på anmodningsvedtaket, da det er en enkel skattefradragordning på linje med SkatteFUNN eller BSU. Investorer vil få et skattefradrag på 25 prosent på investeringer opptil én million kroner, og vi anslår en provenyeffekt på 125 millioner kroner, som er betinget av at private investorer investerer 375 millioner kroner. At skattefradraget ikke utløses med mindre tre av fire kroner kommer fra private, er en innebygd mekanisme som vil gi en kraftig økning i investeringene i fremtidens arbeidsplasser.

Investinor – et bedre mandat, men for lite kapital

I forslag til statsbudsjett for 2017 endrer regjeringen Investinors investeringsmandat slik at de skal kunne matche kapital fra private fond og engleinvestorer i tidlig fase, fra pre-såkorn til venture. Samtidig fjernes avkastningskravet. Dette åpner for at selskapet kan ta mer risiko, utløse flere investeringer og bidra til at det bygges opp flere private kompetansemiljøer på tidligfaseinvesteringer i hele landet. Dette er i seg selv positive endringer.

Problemet er at regjeringen samtidig trekker ut 1,25 milliarder kroner av kapitalen, slik at Investinor kun vil ha 100 millioner kroner til utøvelse av det nye mandatet i 2017. Det gjør selskapet tilnærmet irrelevant som partner for både fond og investorer i venturefasen, hvor enkeltinvesteringer i 100-millionersklassen ikke er uvanlige. Investinor har i gjennomsnitt investert 300 millioner kroner per år i norsk venture frem til nå, matchet av minimum det samme fra private. 100 millioner per år er derfor et altfor lavt nivå, og konsekvensen blir at vi får et tørt venturemarked for kapitalkrevende norske innovasjoner nettopp i vekstfasen, hvor arbeidsplassene skapes.

Investinor må derfor oppkapitaliseres til minimum 600 millioner kroner til utøvelse av det nye investeringsmandatet fra og med 1. januar 2017. Det vil koste 175 millioner "over streken" i statsbudsjettet til tapsavsetningsmidler.

Abelia mener det er positivt at regjeringen fortsetter sin satsing på Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), FORNY2020 og SkatteFUNN. Vi er imidlertid skuffet over at regjeringen nedskalerer **pre-såkornordningen** med 50 millioner kroner. Ordningen har vært vellykket for å få flere bedrifter ut av "dødens dal", og har utløst mer privat kapital enn forventet.⁵

Investeringsviten – forskningsinnsatsen må ytterligere opp

Regjeringen fortsetter satsningen på forskning, med 3,1 prosent (eksklusive SkatteFUNN) av BNP, hvor den offentlige andelen utgjør 1,05 prosent. Det er også funnet plass til 25 nye

⁴http://www.statsbudsjettet.no/Upload/Statsbudsjett_2016/dokumenter/pdf/budsjettavtale-2016.pdf

⁵<http://www.innovasjon Norge.no/no/Nyheter/gode-resultater-for-ny-grunderordning/#.V0V-hpGLQ2y>

PhD-stillinger øremerket forskningsinstituttene, 75 millioner i økning på Stim-EU, og 100 millioner til forskningsinfrastruktur. Abelia støtter alle de overordnede satsningene.

Abelia har også vært opptatt av hvordan regjeringen oppfyller satsingen på forskning i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning for å løse de store samfunnsutfordringene. Her gjøres det noen mindre investeringer i forskning, særlig innen hav (10 millioner kroner) og petroleum (100 millioner kroner), som en del av en tiltakspakke for Sør- og Vestlandet. Det bekymrer Abelia at flere departementer og fagområder ikke prioriterer forskning ytterligere. Skal vi løse de store samfunnsutfordringene krever dette ny innsikt, og da er det bekymringsverdig at store departement som Samferdselsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet ikke investerer i forskning.⁶

Vi er dessuten opptatt av at forskningsmidler til petroleum må omhandle hvordan teknologi og kompetanse kan overføres til andre og mer bærekraftige næringer, og ber Stortinget påpeke dette i sin behandling.

Hvis næringslivets andel av forskningsinnsatsen skal øke til to prosent av BNP innen 2030, er det behov for en ytterligere økning i offentlig finansiert forskning i en overgangsperiode fra 2017 til 2030. Denne økningen må styrke virkemidler som utløser forskning i og for næringslivet.

For å investere i riktige vekstfremmende tiltak ber Abelia Stortinget:

- Realisere Langtidsplan for forskning og høyere utdanning ved å øke offentlig finansiert forskning med 1,1 milliarder kroner til 1,2 prosent av BNP. Dette vil stimulere til økt forskningsaktivitet også i næringslivet.
- Styrke pre-såknordningen med 50 millioner kroner og kommersialiseringsprogrammet FORNY2020 med 40 millioner kroner.
- Innføre en ordning for skattefradrag for investorer i kunnskapsintensive vekstbedrifter. Anslått provenyeffekt er 125 millioner kroner.
- Investinor må oppkapitaliseres til 600 millioner for utøvelse av det nye forbedrede investeringsmandatet til en kostnad over budsjettet på 175 millioner kroner i tapsavsetningsmidler.

IKT-kompetanse

For å leve av kunnskap må vi ha en høyt utdannet befolkning med relevant fagkompetanse. IKT-fag er spesielt viktig fordi teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vår evne til å utnytte IKT avgjør om vi får til omstilling, nye tjenester og utvikling av nye fremtidsrettede næringer.

⁶<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kd-20162017/id2514039/?q=indikator&ch=3>

IKT er også en forutsetning for den produktivitsveksten Norge trenger. EUs digitale agenda har slått fast at IKT som egen sektor utgjør fem prosent av brutto nasjonalprodukt i EU, men bidrar til hele 50 prosent av produktivitsveksten. En rapport Samfunnsøkonomisk analyse og Ny Analyse utførte for Telenor i 2015 viser at IKT bidro med nesten 50 prosent av produktivitsveksten i Norge i perioden 2006-2013.⁷

Norge har et veldig godt utgangspunkt, men internasjonale rangeringer viser at vi sakker akterut i digitalisering. Investering i digitale ferdigheter hos barn, studenter, arbeidstakere og toppledere er både avgjørende for den enkelte og for vår evne til omstilling, næringsutvikling og til å møte store samfunnsutfordringer innenfor eksempel helse og klima.

IKT-bransjen (NITO og Tekna, Abelia og IKT-Norge) har samlet seg om felles krav til statsbudsjettet for 2017. Sammen fremmer vi tre krav som må på plass for å styrke nasjonens IKT-kompetanse for fremtiden:

For å øke den digitale kompetanse i samfunnet foreslår vi:

- At koding/programmering må bli obligatorisk i skolen, og innføres fortløpende fra første klasse.

For å øke antallet IKT-utdannede foreslår vi:

- Flere studieplasser innen IKT (1000).
- At finansieringskategoriene for teknologi og IKT-fagene løftes (fra dagens E til D med mål om ytterligere løft på sikt).

For å forberede oss på det framtidige kompetansebehovet foreslår vi:

- At Stortinget ber regjeringen lage en kartlegging av arbeidskraftbehov og en strategi for å heve kompetansen blant arbeidstakerne og i utdanningssystemet til det nivået som trengs i det digitale samfunnet.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Håkon Haugli
Administrerende direktør i Abelia

Hilde Widerøe Wibe
Næringspolitisk direktør

⁷ Samfunnsøkonomisk analyse og Ny Analyse, 2015: "IKT og produktivitet. Betydningen av IKT for produktivitsveksten i Norge" Lest 14. januar 2016: <https://www.telenor.no/om/teknologi-norge/vektbidrag-fra-ikt.jsp>